

Zon in overvloed,
verzorg jezelf
en anderen goed.
warmedagen.be

Gezondheidsplan Warme Dagen evenementen

Een stappenplan voor organisatoren van culturele evenementen
tijdens de zomer

Colofon

Deze handleiding is een realisatie van het Agentschap Zorg en Gezondheid in samenwerking met het Vlaams Instituut Gezond Leven en de Vlaamse Logo's.

Opmerkingen en suggesties zijn [welkom](#).

Inhoud

Inhoud	3
Inleiding	5
Voor wie is deze handleiding bedoeld?	6
Ouderen	8
Kinderen	8
Chronisch zieken of mensen met obesitas en overgewicht	8
Bezoekers die een fysieke inspanning leveren	8
Bezoekers die drugs of alcohol consumeren	8
Hoe pak je dat aan?	9
Stap 1 Hoe krijg je iedereen mee?	10
Stap 2 Breng in kaart wat je kan doen	11
Welk profiel heeft je evenement?	11
Stap 3 Bepaal de prioriteiten	12
Stap 4 Je doelstellingen	13
Stap 5 Stel een actielijst op en voer uit!	14
Stap 6 Evalueer	15

ORGANISEER JE
EEN EVENEMENT?
BEREID JE VOOR
OP WARME DAGEN

Denk vooraf na
over je aanpak.

Zorg voor verkoeling.

Bied voldoende
non-alcoholische drank aan.

Zorg voor
voldoende sanitair.

Garandeer voldoende
hulpverlening.

Communiceer met je
bezoekers en personeel.

Zon in overvloed,
verzorg jezelf en anderen goed.
warmedagen.be

Inleiding

In Vlaanderen neemt door de verandering van ons klimaat de kans op veelvuldige en aanhoudende warmteperiodes toe. Die warme dagen veroorzaken extra gezondheidsrisico's.

Tijdens evenementen vormt warm weer een gevaar voor de gezondheid van deelnemers, publiek, personeel en/of vrijwilligers. Denk bijvoorbeeld aan langdurige blootstelling aan hoge temperaturen, onvoldoende bescherming tegen uv-stralen en onvoldoende water drinken.

Of het nu om een straatfeestje, een scoutsfuif of een heus festival gaat, **de mogelijkheid dat het erg warm wordt verdient jouw extra aandacht als organisator** van een activiteit of evenement tijdens de zomerperiode. Want zo kun je de verwachte gezondheidseffecten grotendeels voorkomen.

Vraag je je af welke maatregelen je het best kunt nemen? Zorg dat je een goed zicht hebt op verschillende factoren, zoals:

- **de inrichting van het evenemententerrein**
 - Zijn er voldoende koele plekken om aan de warmte en het directe zonlicht te ontsnappen?
 - Is er kans op een pinguïneffect? Als een grote groep mensen bij hoge temperaturen dicht bij elkaar gaat staan, kan de temperatuur nog stijgen.
- **het mogelijke gedrag van de bezoekers**
 - Overvloedige inname van alcohol kan leiden tot gedrag dat niet aangepast is aan de warmte.

Zelfs bij heel kleine evenementen kan het nuttig zijn om **de checklist (bijlage)** te overlopen met alle medewerkers, hulpdiensten of andere betrokken partijen om zo op een gestructureerde manier na te denken over mogelijke maatregelen.

Meer info:

- [De klimaatopwarming en het effect daarvan op hittestress](#)
- [De gezondheidsgevolgen van erg warme dagen](#)

Voor wie is deze handleiding bedoeld?

- organisatoren van evenementen, van zowel fuiven, rommelmarkten en braderieën als (meerdaagse) muziekfestivals of stadsevenementen
- de veiligheidsorganisaties van evenementen
- lokale besturen: noodplanningsambtenaren, preventieadviseurs, gemeentelijke diensten voor cultuur, jeugd, sport en evenementen, enzovoort

Bij de organisatie van grote evenementen en/of activiteiten met een hoog risico ben je sowieso wettelijk verplicht om een veiligheidsplan op te stellen. Een gezondheidsplan Warme Dagen heeft geen verplichtend karakter, maar kan wel een belangrijke meerwaarde bieden bij het veiligheidsplan.

Situering binnen het Vlaamse en federale beleid

Vlaanderen is sinds 2015 bevoegd voor preventie in het kader van erg warme dagen. De campagnewebsite www.warmedagen.be speelt daarbij een centrale rol.

Het nationale ozon- en hitteplan bestaat uit 3 fasen:

- de waakzaamheidsfase (15 mei – 30 september)
- de waarschuwingfase (0 tot 2 dagen voor het erg warm wordt)
- de alarmfase (temperatuur en ozon overschrijden drempels)

Vooraf voor evenementen die plaatsvinden tussen 15 mei en 30 september moet er extra aandacht gaan naar de mogelijkheid dat het erg warm wordt.

Waarom lopen mijn bezoekers een risico?

Onder deelnemers aan evenementen leeft vaak het idee dat hen niets zal overkomen. Mensen vertrekken dus **onvoorbereid op stap**. Hou als organisator dus rekening met de volgende risicofactoren:

- **Weinig bezoekers vinden het belangrijk om voldoende water te drinken en afkoeling te zoeken als het te warm wordt.**¹
- **Alcohol- en drugsgebruik vormt bij warme weersomstandigheden extra gezondheidsrisico's.** Tijdens warme dagen leidt het gebruik van alcohol en drugs ertoe dat de temperatuurregulatie en vochtbalans van het lichaam ontregeld raakt. Vooral de combinatie van drugs- en/of alcoholgebruik en intense fysieke inspanning (bv. dansen) bij hogere temperaturen is een gevaarlijke cocktail.
- **Langdurige blootstelling aan de zon** omdat er onvoldoende schaduwplekken zijn of bezoekers ze te laat opzoeken. Lang stilstaan in de warmte verhoogt het risico op problemen.
- **Pinguïneffect.** Als mensen lange tijd dicht bij elkaar staan, gaat de groep als één thermische eenheid functioneren. Dat jaagt de temperatuur de hoogte in. Wie in het midden van de groep staat riskeert een hittedag.
- **Stedelijk hitte-eilandeffect.** In de stad koelt het minder snel af.

Een detailoverzicht van verschillende oorzaken die leiden tot gezondheidsproblemen op evenementen vind je op de website.

¹ Rosiers, J., Uitgaansonderzoek 2015, VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugsproblemen vzw, Brussel, 2016

Welke bezoekers lopen een risico?

Sommige mensen lopen een verhoogd risico op evenementen. Verwacht je dat deze mensen naar je evenement komen? Dan is het extra raadzaam om maatregelen te nemen.

Ouderen

Veel ouderen hebben een sterk verminderd dorstgevoel en een minder efficiënte regulatie van de lichaamstemperatuur.

Kinderen

Kinderen zijn afhankelijk van hun begeleiders of ouders om zich te beschermen tegen warmte. Ze voelen zelf nog onvoldoende aan wanneer ze het té warm hebben of behoefte hebben aan water.

Chronisch zieken of mensen met obesitas en overgewicht

Warmte en zonlicht kunnen een effect hebben op aanwezige symptomen, het genezingsproces en op de werking van geneesmiddelen. Niet iedereen is zich daarvan bewust. Mensen met obesitas of overgewicht reageren anders op warmte en kunnen ondanks dat ze veel drinken en koelte opzoeken, alsnog in de problemen komen.

Bezoekers die een fysieke inspanning leveren

Beweging is belangrijk en goed voor de gezondheid, maar op erg warme dagen reageert een lichaam anders. Zo kunnen zelfs ervaren sporters verrast worden door de reactie van hun lichaam op erg warme dagen.

Bezoekers die drugs of alcohol consumeren

Tijdens warme dagen leidt het gebruik van alcohol en drugs ertoe dat de temperatuurregulatie en vochtbalans van het lichaam ontregeld raakt. Vooral de combinatie van drugs- en/of alcoholgebruik en intense fysieke inspanning (bv. dansen) bij hogere temperaturen is een gevaarlijke (dodelijke) cocktail.

 Wil je meer weten over de gevoeligheid van bepaalde doelgroepen voor warme dagen? Lees er alles over op de website warmedagen.be. Deze handleiding gaat niet specifiek in op sportevenementen. Meer informatie over sportevenementen vind je binnenkort op warmedagen.be.

Hoe pak je dat aan?

In deze handleiding vind je **een stappenplan** terug. Dit stappenplan zorgt ervoor dat je niets vergeet en structureel te werk gaat.

Bundel de opgedane informatie en kennis **op een centrale plek**. Zo win je heel wat tijd als je de komende zomers je evenement opnieuw organiseert, zelfs als het personeel of de vrijwilligers wisselen.

- **Stap 1 - Hoe krijg je iedereen mee?**
- **Stap 2 - Breng in kaart wat je kunt doen.**
- **Stap 3 - Bepaal de prioriteiten**
- **Stap 4 - Je doelstellingen**
- **Stap 5 - Stel een actielijst op en voer uit!**
- **Stap 6 - Evalueer**

Kwaliteitsvol gezondheidsplan

Deze aanpak is gebaseerd op

- [de kademethodieken van Gezond Leven](#)
- [algemene principes van gezondheidsbevordering](#)

Stap 1

Hoe krijg je iedereen mee?

Neem het aspect warmte en zon vanaf het begin van je organisatie mee. Bespreek het met de verschillende teams en zorg dat ze warmte en zon meenemen van bij het begin. Schaduwplaatsen creëren kan bijvoorbeeld zeer bepalend zijn voor de inrichting van je terrein.

Sommige maatregelen zullen bij je vrijwilligers of personeel niet populair zijn (bijvoorbeeld beperken van alcohol). **Luister naar hen, duidt het risico en probeer samen een oplossing te bedenken.**

Warme dagen zullen in de toekomst steeds vaker voorkomen. Wie nu al initiatief neemt, heeft alvast een streepje voor op de toekomst. Het gezondheidsplan zal ook groeien over de jaren heen. Hou rekening met de mogelijkheden en draagkracht van je organisatie en medewerkers. Bij een volgend evenement kun je het plan steeds verder uitbouwen.

Organisatoren zijn verantwoordelijk

Als organisator moet je ervoor zorgen dat het evenement veilig verloopt en moet je (voorzorgs)maatregelen nemen om de risico's van warme dagen te beperken.

Warmte vormt slechts één van de vele risico's waarmee organisatoren te maken krijgen. Toch vallen er elk jaar (dodelijke) slachtoffers tijdens festivals of culturele evenementen door oververhitting en uitdroging. Veel mensen raken onwel en/of hebben medische verzorging nodig. In sommige gevallen leidt oververhitting zelfs tot levensbedreigende situaties doordat één of meerdere organen uitvallen.

Stap 2

Breng in kaart wat je kan doen

Welk profiel heeft je evenement?

Verschillende aspecten van je evenement hebben een invloed op de gezondheidsrisico's tijdens erg warme dagen, bijvoorbeeld de soort activiteit die je organiseert of het tijdstip waarop je evenement juist plaatsvindt.

[Deze checklist](#) helpt je om in kaart te brengen welk profiel jouw evenement heeft. Zo kun je inschatten waar er risico's zijn. Een evenement laat op de avond op een landelijk terrein met veel schaduw is iets heel anders dan een evenement in de namiddag op een betonnen plein in de stad.

Voorbeeldvragen:

- **Welk soort evenement organiseer je?**
 - Hoe groot is je evenement?
 - Op welk tijdstip van de dag zal het plaatsvinden?
 - Hoelang duurt het evenement?
- **Welke bezoekers verwacht je?**
 - Hoeveel bezoekers verwacht je?
 - Verwacht je gevoelige groepen (bv. ouderen, kinderen ...)?
 - Verwacht je alcohol- en drugsconsumptie?
- **Waar zal je evenement plaatsvinden?**
 - Is er schaduw?
 - Heeft het evenement plaats in een stad of op het platteland?

Nadat je het evenementprofiel in kaart gebracht hebt, kun je een beeld schetsen via de volgende vragen:

- Welke problemen kunnen er ontstaan op warme dagen?
- Welke behoeften leven er bij de bezoekers en medewerkers?
- Welke mogelijkheden bestaan er om aan de behoeften tegemoet te komen (bv. schaduw, aanwezigheid van nutsvoorzieningen voor leidingwater, koeling of gebruik van frigo's)?
- Welke actoren en stakeholders moeten ingeschakeld worden?

Zoek je inspiratie? Op warmedagen.be vind je

- een checklist risico's bij evenementen op erg warme dagen
- een overzicht van mogelijke maatregelen zodat mensen voldoende zouden drinken
- een overzicht van mogelijke maatregelen zodat mensen zich voldoende kunnen afkoelen
- een uitgebreide inspiratielijst op basis van ervaringen van anderen
- een overzicht van mogelijke partners

Stap 3

Bepaal de prioriteiten

Je hebt nu alle mogelijke aspecten van je evenement in kaart gebracht die belangrijk zijn tijdens warme dagen. Waarschijnlijk heb je heel wat mogelijkheden en werkpunten blootgelegd. Door een gebrek aan tijd of middelen is het misschien niet mogelijk om op al die aspecten in te zetten. Daarom is het belangrijk **om prioriteiten te bepalen**.

Prioriteiten bepaal je door een inschatting te maken van de risico's per deelaspect. De keuze van prioriteiten mag natuurlijk niet zomaar lukraak gebeuren. Bespreek de inschatting samen met je medeorganisatoren, je medewerkers of eventueel je veiligheidsteam.

Laat je zo nodig adviseren en bijstaan door experts in het vak. Vraag ondersteuning van een noodplanningsambtenaar of gemeentelijke diensten.

Stap 4 Je doelstellingen

Om gezondheidsrisico's te voorkomen is het belangrijk om de volgende vijf belangrijke doelen te realiseren.

Zorg voor:

- voldoende verkoeling
- voldoende non-alcoholische drank
- voldoende sanitair
- voldoende informatie voor je bezoekers
- kwaliteitsvolle hulpverlening

ORGANISEER JE
EEN EVENEMENT?
BEREID JE VOOR
OP WARME DAGEN

Denk vooraf na
over je aanpak.

Zorg voor verkoeling.

Bied voldoende
non-alcoholische drank aan.

Zorg voor
voldoende sanitair.

Garandeer voldoende
hulpverlening.

Communiceer met je
bezoekers en personeel.

Zon in overvloed,
verzorg jezelf en anderen goed.
warmedagen.be

Vlaanderen
is zorg

Zon in overvloed, verzorg jezelf en anderen goed.
warmedagen.be

Stap 5 Stel een actielijst op en voer uit!

Een goede mix van verschillende acties zorgt voor een beter resultaat. De gezondheidsmatrix is een tool die je helpt om te komen tot een mix van verschillende acties:

- **educatie**, bijvoorbeeld affiches
- **omgevingsinterventies**, bijvoorbeeld voldoende schaduw
- **afspraken**, bijvoorbeeld goede afspraken met hulpverleners
- **zorg en begeleiding**, bijvoorbeeld extra aandacht voor zwangere vrouwen

Gebruik de **gezondheidsmatrix** als instrument om al je acties schematisch voor te stellen. De gezondheidsmatrix zorgt ervoor dat je werkt aan een structureel plan en niets vergeet.

Bereid je zelf ook goed voor op de mogelijkheid van erg warme dagen. Dat kun je doen door deze handleiding ter harte te nemen. Hou als organisator ook de dagen voor het evenement de weersvoorspellingen nauwlettend in het oog. [Je kunt je ook inschrijven op de nieuwsbrief van de Vlaamse overheid om een waarschuwingsmail te ontvangen voor een komende warmteperiode \(een tweetal dagen voor het echt warm wordt\).](#)

Tijd voor actie!

- [Meer over de gezondheidsmatrix](#)
- Een lege gezondheidsmatrix vind je hier.
- Alle inspiratiebronnen van wat je kunt ondernemen vind je terug bij stap 2.

Stap 6 Evalueer

Evalueer na je evenement sowieso of je er in geslaagd bent om je goed voor te bereiden op erg warme dagen.

Was het ook effectief erg warm? Ga na welke doelstellingen je gehaald hebt en aan welke je nog zult moeten werken voor je volgende evenementen.

Wil je meer weten over evalueren?

- [Neem dan een kijkje op de website van Gezond Leven](#)

Ook wij zijn benieuwd!

- Heb je een coole foto van acties die je organiseerde op erg warme dagen? [Aarzel niet en bezorg ze ons!](#)

